

Multimedijų konkursui „Antspaudas“

VIRGUČIO LAISVĖ

Vieta. Kažkur Lietuvoj, kažkokioj menkoj pirkelėj, netoli miško... Trobelėje daug drožinėtu kaukių, lazdu, lentelių. Kai kur draikosi voratinkliai, o musės zvimbia prie apdulėjusių senų langų.

Virtuvėje pastatytas didžiulis sunkus bei senas ažuolinis stalas.

Vyras. Kampe atsirėmęs į kėdę sėdi kresnas, žilstelėjusiais plaukais vyriškis. Rankos su ilgais pirštais... Kiekviena raukšlėlė savita, galima įtarti, kad rankos mačiusios sunkių darbų ir dažnai lietusios žemę. Dvi šiltos akys, tarsi vaiko, kuriose matosi išmintis, o veidas šviesus. Jaučiama laisvė.

Žurnalistė A.S. (kontrastas šiai vietai) pati pernelyg jauna, kad įvertintų šių namų šilumą, paprastumą bei vidinę žmogaus laisvę. Žurnalistė apsimeta, kad jai įdomu, deja, ji nesijaučia gerai, nes nieko nežino ir priverstinai atvažiavo čia. Taip liepė. Taip įsakė. Ne apie tokį darbą svajojo. Norėtų kalbinti *žvaigždes*, o čia tenka šnekučiuotis su kažkokiu paprastu senoliu į kurį, einant gatve, net neatkreiptum dėmesio.

Jaunai žurnalistei, niekada nemačiusiai kaimo (nors ji augo panašioje vietoje), bežiovaujančiai ir visiškai nesidominčiai liaudies kūrėjų veikla – vadovo įsakyta paimti interviu iš vietinio liaudies meistrelio „rūpintojėlių drožėjo“. Jai tai visiškai neįdomu... ir pakankamai nemalonu sėdėti, prirūkusioje troboje nuo smilkstančių malkų, kur net puodelis ir tas padėtas prieš ją aliuminis. Kartais jos akių žvilgsnis užkliūva už daiktų, padėtų pirkioje: seno lygintuvo, lininio rankšluosčio, keistų drožinių... Kažkas jos pasąmonėje bunda, bet ji kaprizingai papurto galvą, išblizgintais nagučiais pasikaso pakaušį ir, išsitraukusi diktofoną, pradeda pokalbį.

A.S.: - Jūsų... mmm (mykia) vardas?

Virgutis: - Virgis, bet dažnai mane vadina Virgučiu...

A.S.: - Kiek jums metų...

Virgutis (šiek tiek sutrikęs): - Berods... 82.

A.S.: - Šeimą turit?

Virgutis (lyg susigėdęs): - Nevedęs... tad, kaip ir laisvas... – *Nejauki tyla.* – Gal gersite arbatos? Aš pats rinkau žoleles. – *Vyras puola ieškoti puodelio. Ištraukia aliuminį daiktą, kuris, anot jo, turėtų būti puodelis - pripila karšto garuojančio rudo skysčio, suieško cukraus gabaliukų... padeda ant stalo ir „baronų“.*

- *Nejauki tyla. Jauna žurnalistė net nežino nuo ko pradėti. Gurkšnoja karštą arbatą, kol pagaliau įsidrąsina. Karštas gėralas atgaivina ir sušildo jaunos žurnalistės nuo įtampos pavargusį protą ir sušildo sielą.*

A.S.: - Gerbiamas, Virgi, o jums nebaisu gyventi čia, prie miško, pakankamai toli nuo miesto, nuo tikros civilizacijos, ten, kur yra verda tikras gyvenimas- judesys, veiksmas, šiuolaikinė kultūra, performansai, instaliacijos?

Virgutis (nedrąsiai šypteli): - Ne... tikrai ne, vaikel... žinai, atsikeli anksti ryte ir matai kaip saulė pradeda kilti, apšviesdama medžius, mesdama šešėlius į juos... Žvelgi į medžio viršūnes ir pavydi joms... Kad gali bendrauti su paukščiais... Pas mane kiekvienais metais sugrįžta juodasis strazdas (nusikikena) ir jis toks laisvas! Nuo neapykantos, norų, troškimų... Svajonių... –*Tyla. Į rankas paima medžio pliauską. Joje dar nieko nematyti. Senolio rankos čiupinėja, sukinėja medį, nupučia nematomas dulkes... Išsitraukia iš švarko kišenės sulankstomą peiliuką... Tikriausiai jis pats jį susimeistravo...* – Kai prisiliečiu prie medžio, man krūtinėj pasidaro šilta... Toks keistas jausmas aplanko, tarsi sugrįžčiau į vaikystę... Ir vėl motulė įeis pro duris, pasitaisys baltą skarelę, paglostys man plaukus ir įduos puodelį su pienu... Kai skobinėju ar drožinėju medį, ne tik motulė šalia manęs, tačiau ir visi artimieji sueina čia... jie pasako, ką man reikia įprasminti... kam padovanoti rūpintojėlį...
Tyla.

A.S.: - Jūs gyvenate vienas?

Virgutis (atsidūsta lyg nustebę): - Ne... ne vienas, juk minėjau ir juodąjį strazdą, o kažkur ir Mirta šmirinėja. Artimųjų nebėra, draugai iškeliavę Amžinybėn, o kas liko... Senatvė, nebesusikalbu. Vyresnieji – į „vaikystę sugrįžo“ arba anūikai atvažiuoja, o jauniems – „antrosios puselės“, vaikai, darbai, nes vis norisi daugiau, tai vis reikia namų ūkį *kelti*... pinigų vergai, o aš laisvas... laisvo oro direktorius!.. (juokiasi)

A.S.: - Ar visą gyvenimą jaučiatės laisvas?

Virgutis (susimąsto): - Būdamas jaunas, gyvendamas nuošaliame kaimo vienkiemyje su tėvukais, net nemaščiau apie tą laisvę. (nutyla) Jaunystė skirta gyventi, o senatvė – suprasti... Laisvę suprasti. Kurį laiką mūsų Lietuva nebuvo laisva, tylomis šnabždėjomės, kad Ji išlaisvės, kad tauta po truputį banguoja, bunda ir, kad tas ateinantis, laisvas rytojus, bus geresnis. Negyvenom šia diena - gyvenom viltingu rytojumi...

A.S.: - Ir kokia ta laisvė?

Virgutis: Nežinau... galbūt, ji tūno žmogaus viduje?.. Jo dūšioje slypi laisvė, gal?.. juk jei turi tvirtus įsitikinimus, ar kas nors gali uždrausti mąstyti kitaip? Daryti tai, kas tau šventa? Mylėti tai, kas mylima? Gerbti tai, kas protėvių, tėvų mums įdiegta... kurti tai, ką sugeba tavo sielos šauksmas, širdis ir protas... Dabar visi daug „žino“, bet mažai išmano... Taip ir norėtusi pakviesti tuos, kurie prarado save, sugrįžti atgal prie savo protėvių... Prie savo šaknų, kad paliktų nors dalelę savęs ainiams. Gyvendamas čia, aš jaučiu pilnatvę. Čia ir judesys, ir bruzdesys, ir gyvenimas... Čia mano Laisvė! Laisvė, kurią sunėša bitės ant mano delno, medaus skonio Laisvė. *Tyla tęsiasi ilgai...*

Pabaiga

Žurnalistė susimąščiusi tylomis išėjo. Sustojo prie pušies... Pakėlusi galvą, iš lėto nužvelgė medžių viršūnes... Vienoje iš jų gyveno paklydęs, bet... laisvas paukštis. Jos nerūpestingas ir laisvės ištroškusias mintis nutraukė... telefono skambutis.